

UN NUME DE REZONANȚĂ ÎN MEDICINA AUTOHTONĂ, ACAD. CONSTANTIN ȚĂBĂRNĂ – OCTOGENAR

Chirurg de excepție, pedagog de vocație, savant cu mare reputație – sunt epitete ce-l cuprind plenar pe dl acad. Constantin Țăbărnă, profesor universitar, doctor habilitat în medicină, șef de clinică la Spitalul Municipal „Sf. Treime”. Dincolo de acestea, mai e de accentuat că Domnia Sa e omul care a participat în modul cel mai activ la zidirea și dezvoltarea istoriei Universității noastre (face parte din prima promoție), e omul care și-a pus (își pune) în desat umărul la propășirea culturii medicale din Republica Moldova. Deci, e lesne de înțeles că a-i face portretul profesional și social doar în câteva fraze e un lucru anevoios, poate chiar prea ambițios: o atare personalitate abia de ar încăpea într-o carte! Aniversarea onorabilă și figura-i incontestabilă de specialist notoriu al epocii sale ne obligă totuși să venim cu unele caracteristici lapidare ale acestui nume de mare rezonanță în domeniul medicinei.

S-a născut la 1 ianuarie 1929 în comuna Sângelei, județul Bălți, într-o familie de țărani gospodari. A demonstrat permanent calități deosebite la carte: după cinci ani de liceu, a absolvit în 1945 Școala Medie Nr.1 din or. Bălți cu mențiune, apoi facultatea - cu diplomă de merit. Aceleași calități le reprezintă și în muncă: de 58 de ani își face datoria de chirurg la masa de operație, de 57 de ani ține prelegeri în fața studenților, a rezidenților și a medicilor. Aproape patru decenii a condus Catedra de Chirurgie nr.3, zece ani a fost decan la Pediatrie. Este membru al Asociației Mondiale a Chirurgilor ISS-SIC (din 1988), membru al Academiei de Științe din New-York (din 1955). Are titlul de Savant Emerit al Republicii Moldova, de cinci ani este membru de onoare al A.Ș.M.

Colegii și discipolii îl consideră, pe bună dreptate, unul dintre patriarhii medicinei din republică. Și e firească această titulatură, deoarece dl profesor cu adevărat a crescut și s-a afirmat dimpreună cu atâția chirurghi de talie mare din medicina autohtonă (Natalia Gheorghiu, Vasile Lapușanschi, Ana Axelrod, Ana Aptecareva, Eugen Maloman, Pavel Bâtcă, Anton Spânu, Zoia Gorbușin, Gheorghe Ghidirim, Vladimir Hotineanu, Nicolae Gladun, Eustapie Cicală etc., etc.), a reușit să devină în chirurgie una din

*Doctor habilitat în medicină,
prof. univ. Constantin Țăbărnă*

figurile de primă mărime, să constituie și să consolideze în jurul său o echipă de talenți învățați.

A avut noroc de dascăli excelenți la liceu, dar și la facultate. Îi păreau niște zei acei minunați corifei, toți de o cultură aleasă, specialiști de mare clasă, care l-au îndrumat în activitatea practică și științifică, vestiții chirurghi, profesorii Alexei Lvov, Dmitrii Sklipcenko, Armaz Grigorean, Nicolae Anestiadi... Ultimul i-a propus, în 1963, candidatura la funcția de șef de catedră, post pe care l-a deținut prin concurs aproape patru decenii. Actualmente este profesor la Catedra de Chirurgie nr. 2 și șef al clinicii cu patru secții la spitalul Municipal „Sfânta Treime”, muncind, fenomenal, cu aceeași consacrare de totdeauna. „Fac totul ce făceam pe când eram șef de catedră!” – îi place să precizeze uneori în glumă. Cu adevărat, dumnealui face parte din acea cohortă de medici consacrați totalmente profesiei, formați și educați în timpuri complicate care, chiar de-ar primi un salariu minim, simbolic – totuna ar sta de strajă sănătății oamenilor!

E un om modest și muncitor nepereche, e complet în apele sale doar atunci când vede o schiță de zâmbet pe fața celor operați și apoi întremați, când își cunoaște finisată munca la un manual, când copiii, nepoții îi sunt sănătoși și bine plasați pe unda vieții. Acum trei ani i-a decedat soția, Eugenia, de asemenea medic. A fost o lovitură grea, dar nu a cedat. Cicatricea din sufletul său simbolizează și azi durerea de pe urma acestei pierderi irecuperabile. „Știți, durerea mi-o simt puțin alinată atunci când mă văd furat în discuții cu nepoții ori când întâlnesc foști absolvenți din diferiți ani, unora le-am

predat acum o jumate de secol. Și, să vedeți, toți mă cunosc, îmi răscolesc amintiri din acele vremuri apuse, emoțiile și sinceritățile lor fiind suprapuse destinului meu. Sunt bucuros că Dumnezeu îmi păstrează firea și puterea, că mai pot fi de folos oamenilor!” – îi place să mediteze uneori. Aproape că nu există medic care să nu-i fi ascultat odinioară prelegerile, a fost și este omul care își pune umărul la perfectarea și modernizarea programelor și a planurilor de studii.

E aidoma argintului-viu: se străduiește să absoarbă tot ce e nou în domeniul de referință, să susțină inițiativele și pornirile bune ale colegilor tineri. Chiar recent s-a întors de la o reuniune a chirurgilor din România, unde a prezentat un raport și, spre surprinderea și mulțumirea sa, colegii de acolo alegându-l membru al Societății Chirurgilor din această țară. Cunoaște somități din chirurgie de pe multe meridiane, prin acțiunile sale este demult integrat în Europa.

Ajuns pe acest pisc aniversar, își trimite involuntar deseori gândurile înapoi pe spirala vieții, purtând pe ecranul memoriei acei colegi de promoție universitară; îl vede parcă aievea pe acel prim rector, Ipatie Sorocean, un om dintr-o bucată, care a făcut extrem de mult pentru tinerii moldoveni porniți la carte. Ce timpuri, prin câte circumstanțe a trecut! Venise la Chișinău de la Cernăuți, unde, fiind eminent, fusese admis fără examene la Medicină. După o lună află că și la Chișinău s-a deschis în 1945, chiar în acele zile de octombrie, un Institut de Medicină. A urcat noaptea în tren și a purces spre Chișinău cu gândul să sondeze transferul spre ISMC. La Cernăuți obiectele se predau în rusă și ucraineană, el necunoscând la acea oră niciuna din aceste limbi. În capitala republicii avea de înfruntat doar o singură barieră lingvistică – cea a limbii ruse. Aici l-a găsit norocul: chiar din primele clipe ale sosirii l-a întâlnit prin curtea institutului pe I. Sorocean, povestindu-i păsul și doleanța. „Rămâi, tinere, și învață aici, documentele o să le aduci pe urmă!” – l-a bucurat rectorul. După prima sesiune a primit bursă de merit guvernamentală (stalinistă), în curând uitând de acea barieră lingvistică.

...Timpurile s-au succedat, așa că primul rector a fost denigrat pe nedrept și pedepsit, scos din partid și din funcție. El însă a rămas pentru acei primi studenți moldoveni ca un adevărat părinte, i-a protejat cum a putut în anii de foamete, aceștia numindu-l și astăzi „Papașa (Tata) Sorocean”. Ulterior, peste ani, fostul combatant și rector a venit la tânărul șef de catedră C. Țâbârnă și l-a rugat să-l angajeze în cadrul catedrei pe care o conduce. Au

colaborat cu multă eficiență până la decesul prematur al minunatului chirurg și excepționalului Om!

Dintotdeauna în teoria și practica medicală dl profesor Constantin Țâbârnă s-a ocupat nemijlocit de: a) chistul hidatic –hepatic, pulmonar și poliorgananic. A inaugurat, cu ani în urmă, prima secție de chirurgie toracică din republică; b) chirurgia ficatului, a căilor biliare, inclusiv multitudinea problemelor legate de ciroză. Are minunați chirurghi lângă el, cu ei împreună împuținează durerea atâtor pacienți, implementează speranța vieții în atâtea inimi ale semenilor! Mereu îl are alături pe experimentatul chirurg Gheorghe Anghelici (care în anul ce s-a scurs a susținut cu succes a doua teză – de doctor habilitat), dar și alți tineri colegi, discipoli. Se mândrește că i-a sprijinit la elaborarea tezelor de doctor habilitat pe colegii săi Eugen Seminiuc, Vasile Pavliuc. Cel de al doilea, regretatul V. Pavliuc, a activat zece ani în calitate de chirurg principal al republicii. Aici, în clinică, lucrează și nepotul său Sergiu, decis să pășească ferm pe urmele bunicului său. În genere e cazul de menționat că dl profesor C. Țâbârnă este fondatorul unei frumoase dinastii de medici: i-au pășit pe urme fratele Gheorghe, actualmente academician, chirurg vestit la Institutul Oncologic, sora lui Olga, conferențiar universitar, cele două fiice ale dlui profesor – Ecaterina și Nadejda, ambele doctori în medicină, un nepot de la fratele tatei, Ion Țâbârnă, actualmente șef de catedră etc. A fost primul din neamul țâbâranean care s-a îndreptat de la glie spre carte, primul cu studii superioare medicale fiind chiar din Sângerei, vatra sa de dor...

Este interesant și semnificativ să te naști pe 1 ianuarie: pășești cu dreptul într-un an nou tu, dar și toți ceilalți, întreaga țară, întreaga planetă. La contabilizarea vârstei sunt luate în calcul absolut toate zilele anului, adică te poți considera împlinit, aproape cu toate orele ce-ți sunt hărăzite. Apoi cei născuți în această zi vor auzi colindători, urători vor primi semănători. Aici și acum comunitatea universitară vine să ureze, dragă și stimată profesor Constantin Țâbârnă, ani rodnici de viață, bucurii de la copii, nepoți și nepoțele, succese în nobila de fiecare dată misiune pe care o aveți în fața societății!

Vivat, vivat medicina
Și-ale ei victorii!
Fruntea noastră ei se-închină,
Vivat profesorii!

*Acad. Ion ABABII, rector al USMF
„Nicolae Testemițanu”, profesor universitar*